

Ferrás munkák:

1. Csánky Dezső, Semogy vármegye monográf iájója /1912./
2. Helyi hagyományok.

3. Szenyéri István szőládi ref. tanító által elkészített följegyzések a község multjáról 1629-1920-ig.

1. Csánki Dezső : Semogy vármegye monográfiája c. munkájából. /1912./

Szólád. A tabi járásban fekvő magyar kis község. Házainak száma 204 lakosaié 1140. akik róm. kath. vallásúak és reformátusok. Póstája helyben van, távirója és vasut állomása Faluszemes. Elsőizben 1229-ben a székesfehérvári káptalan birtekai között sorolják fel. 1233-ban már lelkesze is velt. Az 1332-37 évi pápai tizedjegyzékben is előfordul. 1409-ben az elhalt Gerdevai Fancs János itteni birtekait említik az eklevelek. 1424-ben Gerdevai Fancs László fiai János, Imre, Bertalan és László itteni birtekaiken megosztottak. 1464-ben Beeskai László utódainak itteni birtekai Szent-Györgyi Vince Tamásnál voltak zálogban. 1498-ban is még a Gerdevai Fancs család velt itt birtekes. 1536-ban a székesfehérvári örkananak Fancs János és Péter és Pekry Lajos veltak a földesurai.

Az 1573-tól 1583-ig évi török kincstári adólajstromokban 16 házzal szerepel. 1583-ban ~~MM~~ Zichy Raffael, 1626-ban Török János, az 1660. évi dézsmaváltásjegyzék szerint pedig Zankó Miklós birtekában találjuk. 1703 táján Zankó Miklós és Beldizsár birteka. 1715-ben husz háztartást irtak benne össze. 1726-ban a Gróf Harrach és 1733-tól a Hunyady családé. A két temploma közül a róm. katolikus 1775-ben a református 1906-ban épült. 1842. május 9-én a fél falu és a református templom a lángok martaléka lett. A Határbeli Haduti dűlön vezetett át a hagyomány szerint a török-hódoltság alatt a török hadiut Karádtel, Kőröshegy illetőleg Tihany felé. A községhez tartozik: Nezdé-puszta mely 1229-ben Nezdé alakban fordul elő a székesfehérvári káptalan birtekai között. 1429-ben Teleki-vel határos helységként szerepel. 1461-ben a Martzaliak a Bezencei Lerántfiaknak kötötték la. 1464-ben Szólád sebsában esztetett. Az 1536-ik évi adólajstrom Szárszó mellett sorolja fel. 1703 táján Zankó Miklós és Beldizsár birtekában is találjuk. 1726-ban a gróf Harrach, utána a gróf Hunyadyak birtekába került. Ide tartozik még : Nyestőhegy pta, Szőládi-Szólóhegy, Vonyita pta.

1. A lakóhely nevének, nagyságának vizsgálata:

Szólád község eredeti neve Szólád velt. A szájhagyomány szerint ez onnan ered, hogy a szomszéd község Teleki dembjárol a török vezér szól-át vitézeihez. A másik verzió szerint a harcokban megsebesült török vitézt "nagysbhellyel" Nagy esepelyről hozták át Szóládra, ahol megnézték és miután a sebesült megszólalt megjegyezték a körülállók, hogy "szól-ám"

a./ Földrajzi elhelyezkedése: Határai: Északon Balatenszárszó, /4.5km./ Északkeleten Kőröshegy /6km./ Keleten Kereki /6 km./ Délen Kötese /5 km. / Nyugaton Teleki /2 km. / Északnyugaton Balatoöszöd /5 km./

b./ A község területének nagysága: 20 négyzet km. és 44800 négyzetméter. Az 1925-ös közigazgatási tájékoztató lap szerint a község területének megosztása művelési ágak szerint a következő: "2055 kh. szántó, 292 kh. rét, 13 kh. kert, 231 kh. szőlő, 177 kh. legelő, 583 kh. erdő, 122 kh. ut., -mocsár. E b b ó l ;

Nagybirtek : gr. Hunyady József 1158-kh.

Középbirtek nincs -----

Kisbirtek átlag. 8-kh.

Törpebirtek átlag 1-kh.

Közös legelő a velt urbéres birtekosságé. 42-kh.

Közös erdő. a velt urb. birtekosságé 92-kh.

c./ A lakóhely kapcsolatának vizsgálata távolabbi nagyobb településekkel. Balatenszárszó üdülőhelyhez közel van, azzal a harmincas évek óta kiépített mü-

ut köti össze. Ez hozzá segíti a község lakosságát, hogy kitűnő borát, gyümölcsét, főzelék félét különösen a nyári-idény alatt a balatenszázszárszói piacon értékesítse.

Állemása nincs. Vasuti, gyorsvonati és személy állomása Balatenszázszárson, hajó- és teher állomása Balatenszemes. A felszabadulás óta autóbusz állomása van. Ez lehetővé teszi a jó összeköttetést az új járási székhellyel, Siófokkal.

A lakóhely természeti földrajza: Az egész község egy völgykatlanba települt. Ez a völgy a legszebb mutatvány a nagy somogyi szélbarázdákból, bár van ennél nagyobb is. A völgy nyugati része amelyen jelenleg a községi rétek tulnyomó része terül el, lefolyástalan terület volt de északon és délen lecsapolták vizét s a szőládi árékkal a Balatonba majd a Körises vízzel a Keppányba fut le. A felszabadulás előtt ez a terület évtizedeken át mocsár jellegű volt mert e birtok rész akkori tulajdonosa nem gondoskodott ezeknek a lefolyóknak a tisztántartásáról. A felszabadulás után 1949-ben a metszés árket /Szőládi árok/ egész hosszában kimályították. A rétek minősége azóta sokat javult melynek következtében községünk állatállománya minőségre és mennyiségre feljavult, illetve emelkedett. A község határának felszíne dombos. Nyugati oldalán a Búdösgáti víz másként Balatonöszödi határárok húzódik. A község keleti dombos része erdővel borított. Éghajlata a balatonparti települések éghajlatával mutat sok rokon vonást. Ennek oka, hogy kb. ugyanazon tengerszintfeletti magasságban fekszik és a völgy, amelyben a község épült észak-déli irányú. Éghajlatának főbb jellemzői: Általában szeszélyes, gyakori az aszály és a késői fagy. Fekvésének következménye, hogy még nyári reggeleken is gyakori a nyári köd képződés. Leggyakrabban szél az északi szél /főszél/ Legeszebb hónap június első fele. A régi megfigyelésekből megállapítható, hogy minden 8-le évben községünk határának északi részén gyakran vonulnak át pásztás jégesők amelyek különösen a szőlőben nagy kárt okoznak. Rendszeres csapadékmérés községünkben egy év óta van.

Vízrajzi helyzet: Községünk határát érintő metszés árok a Balatonba folyik. Több állandó folyó vizünk nincs. Esőzések alkalmával a magasabb keleti oldalról lezúduló eső viz sok törmelékkel hoz magával amit a község utcáin, árkaiban lerak. Múshelyen pedig a termőtalajt erősen leherdja. Lá megnövekedett vízmennyiséget a metszés árok nem tudja magába fogadni s ilyenkor a part mentén elterülő rétek viz alá kerülnek. /A réteken fekvő szénában nagy kárt okoz minőségileg./ A község ivóvize általában ásványi anyagokban szegény és strumát okozó tulajdonsága miatt nem mondható egészségesnek. Az iskolaorvos vizsgálatainak eredményeként megállapítható, hogy a tanulók nagyrésze strumával fertőzött. A struma csökkentésére a hatóság jódehetté állandó használatát szorgalmazza. E betegség megelőzése érdekében kívánatos lenne mélyfurású kutak létesítése.

Természeti növény és állatvilág. A szántóföldeken gabonafélék, kapásnövények, takarmányfélék, ipari növények és szőlőtermelése folyik. /Határunk, termelési ágak szerinti megoszlását lásd: l. old. A község területének nagysága cím alatt/ Erdőségünk fái: Cser, Tölgy, Akác, Fenyő. Szeliid gesztenye. Elszórtan van: Gyertyán kőris, hárs, ihar. és nyár félék. A volt urbéresi legelőt az 1900-as évek körül akáccal ültették be, a község keleti részében elterülő mezőgazdasági szempontból fel nem használható vízmosásps domboldal egyes részeit a gazdák ugyancsak akáccal ültették be. A községünk délkeleti közül mintegy ötvenen ezt a természeti adottságot felismerve rátértek a méhészkedésre. Több méhésznek a méh állománya 40-50 családot is eléri.

Gyógynövényeink: Kakukfű, maszlag, kamilla, fodermenta, zsálya, pásztortáska, bodza, ezerjófű, anyarész,

A már említett erdőkben különösen a júniusi hónapokban a gombaféléknek minden faja megtalálható. Gombafajtáink: Vargánya, Csiperke, esirke, szilva, nyul, keserű, és szt. gomba. Ugyancsak mérges gombák is találhatóak.

Erdői állataink: Szarvas, őz, nyul, róka, menyét, nyest, Madaraink: Gálya, fecskegém, vadkaesa, vadliba, Erdői madarak kfle. rigók, sasek. hégják, ölyvek, harkály mm szarka és a varjak.

Az elmúlt társadalmi rendszerben a vadászás csak a kiváltságosoknak volt joga. A

A felszabadulás után a dolgozókból a községünkben vadásztársaság alakult amely az elejtett vadak nagy részét közfogyasztásra adja át. A határ vadállományának megóvása illetve az állomány szaporulatának biztosítására a közeli erdőben elszáporodott duvadakat lelövésével és mérgezésével irtják.

A T A L A J. Községünk határának déli része agyag, keleti részében az agyag mellett található márga is. Az északi határrész talaja főként félig kötött vályog talaj. Az altalaj ezen a részen homok, a keleti részben agyag és vörös föld.

Az 1900-as évek előtt még szokásban volt a háremnyomáson gazdálkodás. Utána ez a termelési munka megszűnt és azóta a gazdák a termelésben többségükben rátértek a négyes vetésforgó használatra.

A lakóhely története.

A község határában fekvő régi temetőben az 1920-as években végzett ásatások alkalmával az avar korból származó síremlékekre bukkantak. Ugyanezek itt megtalálhatók az avar korból származó jellegzetes avargyűrűk nyoma is. Ezek azt igazolják, hogy községünk már ebben a korban is lakott hely volt. Az első írott feljegyzések községünk múltjáról 1229-ből származnak, amikor községünket a székesfehérvári káptalan birtokai között sorolják fel. Ez igazolása annak, hogy községünk jobbágy falu volt. / A község birtokosainak váltakezését és a birtoktestek kialakulását és megoszlását lásd az 1. oldalon.

A község lakóinak magatartása az 1919-es Tanácsköztársaság idején.

Az 1914-ben kiadott mozgósítási parancs hatására magasra szökött a lelkesedés Szóládon és, csakugy mint mindenhol szerte az országban. Az ifjak, férfiak dalolva mentek a zászlók alá. A kecsik hosszú során egyszerre indult valamennyi. Ott volt az indulásnál a falu apraja nagyja, sietett kezét szoritani mindenki mindenkivel. A nők sirtak, jajgattak a férfiak is könnybe berult szemmel néztek a távozók után. Az itthen maradtak kecsiszámra herdták a Szemesi, szárszói állomásra az élelmiszereket, hogy az átvenülő katonák éhséget, szomjúságot ne szenvedjenek. A lelkesedés azonban nem sokáig tartott. Ennek okai: Akinek 10-12hold földje volt haza kérette fiát. Csak azok nem jöhettek akiknek nem volt egyebük ebből a drága hazából mint az országot. Megkezdődtek a kiméretlen rekvirálások s a háborúnak sem akart vége szakadni. Az itthen maradt családtagok nagyrésze nem kapott hadisegélyt. Az ezt intéző szerv a megállapítás szerint az erre a célra kiutalt összeg egy részét maguk közt elosztották. Ilyen körülmények között érkezett el a háború vége. Szóládon is kikiáltották a ~~Tanács~~köztársaságot Ennek első elnöke Szalai István kisházasszellel lett. A ferradalem hírére otthagyták katonáink a hartereket. Teljes felszereléssel csapatostal jöttek haza. Az ott átélt szenvedések és az itthen maradtak panaszainak hatására haraguk azon községi lakósek ellen fordult akiknek mindezt tulajdonították. Így nagy számla volt szemükben Khon Jakab kereskedő akinek vagyona a háború alatt nagyon felszáporodott s aki a hadisegélyosztó bizottságnak is tagja volt. Ez érezvén a dolgozók jogos felháborodását, a községből Balatonboglárra, menekült villájába. Az elkeseredett szegény nép úgy vett magának elég tételt, hogy feltörte az elmenekült kereskedő boltját, pincéjét.

Másnap elhatározták a földosztást. Hunyadi gróf birtokait igyekeztek maguk között szétosztani. Erre a hirre egy csapat esendőt dirigáltak a faluba, ezek azonban megijedtek a mi magyarjaink fenyegető magatartásától s este a sötétség védelme alatt megszöktek. Ezután jött egy század katonaság egy főhadnagy vezetésével. Ezek is hasonló módon távoztak. A szegény nép ujjongott a faluban.

1919-ik év elején H egy csapat tengerész különítmény szállt ki a községbe. Szalai István elnök, kivezényelte a katonák viselt lakósekat akik esatára fel fejlődve gépfegyverrel megerősítve állták el a faluba vezető utat Kötése felé. Ismeretlen okok miatt azonban reggel felé hazatértek. Így a tengerészek reggel akadály nélkül bejutottak a faluba. 9 órára összeszedték azokat, akiket bűnösnek minősítettek. Ezeket beteretelték /Szalai István és társai/ a református iskolába s megkezdődött a vallatás. 25-től 12-ig terjedő botbüntetést mértek meztelen testükre. Állták a kemény büntetést, nem vettet senki.

A megalázó büntetés hírére este alkonyatkor megtámadták a még szabad lábon álló, fegyverrel bíró lakókat az iskolában elszállásolt tengerészeket. Sörtüzet eresztettek meg a temető -dombrol az iskolára. Erre a jobban felfegyverzett tengerészek olyan lövöldözést tettek, hogy amezek kénytelenek voltak visszavonulni. Azután a tengerészek a lövöldözők után vetették magukat, kettőt elfogtak közülük és azokat is kiméletlenül elverték. Másnap a tengerészek újra megkezdték a vallatást. A hegesedő sebhelyekre mért hatalmas bot ütésekkel, bizonyos mértékig szólásra bírták őket. Ezután mindegyikükre hatalmas pénzbírságot vetettek s így két-három óra alatt befolyt 56000 Korona s így Khon Jakab magasabb kártérítési díjat kapott mint amekkora kárt szenvedett. Majd a tengerészek összeszedték a katonai felszereléseket s néhány napi ittlét után, eltávoztak a faluból.

A Nagy Októberi Szociálista Ferradalem példája lelkesítette a magyar munkásságot is amikor 1919 márc. 21-én megdöntötte a kapitálisták uralmát Magyarországon és kezébe vette a hatalmat.

Községünkben is megalakult a Munkás tanács" Elnöke: Bodó József, majd Csató Sándor lett.

Amikor 1919 nyarán az ellenferradalmár tőkésék és nagybirtokosok a külföldi imperiálisták támogatásával megdöntötték a Tanácsköztársaságot az ezt követő Horthy rendszer uralma idején nyomor és kizsákmányolás volt községünk dolgozóinak a sorsa. A földesztás elmaradt. Beszéltek földreformról a népellenes állam vezetői, osztottak is egy kevés földet és adtak házhelyet. Községünk lakói is kaptak egy-két hold területű földet. A kiosztott földek az uradalom központjától legtávolabb eső és a község keleti határrészében fekvő tápértékben szegény márgástalajú földet kapták. A házhelyet a község János utcájában adták ki az igénylők részére. Egészségtelen, mocsaras terület volt ez, hogy oda házhelyet építhessenek, előbb a kiosztott házhellyel szembenfekvő lakóházak mögötti partból néha több száz koesi földdel kellett a területet feltölteni. A felépített házakból egyik év tavaszán nyele a talaj-víz következtében össze is omlott. 15-en jutottak itt házhelyhez.

A horthy rendszer idejében, nagyfokú elszegényedés figyelhető meg községünkben. A gazdasági válságok eredményeképpen a mezőgazdasági-termékek ára a mélypontra zuhant és az alacsony mezőgazdasági termények árával szemben az adók magasak voltak. A Bszárszói hitelszövetkezetben kölcsönt vettek fel a parasztek magas kamat mellett, hogy adótervezéseiket rendezhessék. Ennek eredményeként igen sok gazda fizetés képtelenné vált s megkezdődtek az árverezések amit a falu kulákjai ki is használtak. S ennek következtében a birtok rétegződésben eltolódás következett be a kulákság javára. Így lett négy közép parasztból az első földek felvásárlása folytán kulák. A védett földbirtokosok száma ebben az időben 14 gazda lett 63 kh. területtel.

Az 1945-ik évi április 4-iki Felszabadulás döntő változást hozott községünk lakóinak életében. A Dicsőséges Szovjet Hadsereg első katonái 1944 dec. 4-én jelentek meg. A megalakult földesztó bizottság, amelynek szervezője és irányítója a községünkben már akkor megalakult Kommunista Párt volt, kiosztotta az arra igényjogosultak között a község határában fekvő gr. Hunyady féle birtokot. Ebből a területből azonban valamennyi igényjogosultat kielégíteni nem lehetett ezért a B. szárszói földesztó-bizottság hozzájárulásával az igényjogosultak egy része a nevezett földbirtokos b. szárszó község határában fekvő uradalmának a községünkkel határos birtokából lettek kielégítve, Földet kaptak: igényjogosult.....kh. területet. A földesztás után egymást követte községünkben a nép érdekeit szolgáló intézkedés: Állandó mozi létesült a faluban, amely azóta a község lakóinak különösen az ifjúságnak szórakozási és művelődési igényeit elégíti ki. A három -éves terv harmadik évében községünk villanyvilágítást kapott amit a villamosítás beindításakor többeken ellenkezéssel fogadtak. Mikor azonban megismerték annak előnyeit ők lettek a villamosítás legharcosabb hivei, Közülük egy kijelentette: Tudja kérem inkább megválnék a földön felétől mintsem lemondjak a villanyvilágításról. Községünk minden utcájában közvilágítás van. Ma már kevés olyan ház van ahol a villanyvilágítás előnyeit, kényelmét ne élveznék.

A villany a dolgozóknak a gazdasági és kulturális igényeinek kielégítését is szolgálja. Ezt mutatja a rádió-előfizetők számának állandó emelkedése valamint a parasz gazdaságokban található villanymeterok, villanyvasalék, villanyfűzők használata.

Községünk 1951-ben új egészségházat kapott amely három helyiségből áll. Köröves a hét két napján tart rendelést. Ez a létesítmény községünk dolgozóinak egészség védelmét szolgálja.

Népköztársaságunk dolgozóinak magasabb műveltségi igényeinek biztosítása céljából az iskolákat államosította. Ezt megelőzően községünkben két hitfelekezeti iskola volt kettő tanteremmel és kettő nevelővel. Az államosítás után a tanteremek száma háromra a nevelők száma pedig négyre emelkedett.

1951-ben községünkben is megalakult a helyi-tanács. Ezzel megszűnt a dolgozóknak az az áldatlan helyzete, hogy napi ügyeinek elintézése végett Szárszó-kelljen mennie, amely idő kiesése a termelő munkából való kikapcsolódást vonta maga után.

1954. nov. 7-én avatták fel községünkben a József Attila kultur otthont mely Somogy vármegyének egyik legnagyobb és legszebb ilyen célú épülete. Az állami támogatás mellett a munkálatok legnagyobb részét társadalmi munkával végezték el.

Felszabadulás után a község határának nyugati részében a volt uradalmi területen az arra igényjogosultaknak házhelyet osztottak. Ezen a részen Öszödi ut néven egész új utcában épült. Az újonnan épült lakóházak száma a község más részében épültekkel együtt kb. 40. A házhely nélkül maradtak részére pedig 1954 nyarán a község déli részében a Kossuth Utca keleti házsorának folytatásában szintén házhely osztás történt.

Település történet: Település formái és okai: A falu települési formája az ún. nevezett "utcai falu". A község legnagyobb része a Kötése és Balatonszárszó között húzódó ut mentén épült, amely Észak, Déli irányba húzódik. A község nyugati része vizenyős, keleti része dombos, így történhetett a keleti részen húzódó domb ~~vonulat~~ vonulat lábához települtek. A község házai a lehetőségek szerint Kelet Nyugati fekvésűek Délre néző pítárral amely a praktikusság de egyúttal az ősi házépítés törvényeit követi; Mezőgazdasági jellegű falu a házak s a telkek elhelyezkedése ezt követi külső és belső formájában egyaránt. Az építkezés módjai tükrözik a község helyzetében beállt társadalmi és gazdasági változásokat. A kimutatható legrégebb építkezési anyag, a döngölhető agyag amelyből tömés fal készül s majd a zsúpp, háztetőnek. A községben, nagyobb arányú építkezések a felszabadulás után kezdődtek meg. Ezeknek az építkezési anyaga téglá, a háztetőnek eszeré. Manapság a régi tornácos házak helyett inkább félkör alakú v. téglalap alakú csukott verandákkal ellátott házakat építenek. Két szobás lakás esetében közepén van a konyha s a verandáról jobbra-balra nyílnak a szobák bejáratai

N É P S Z O K Á S O K.

Községünk lakói a történelmünk folyamán őstermeléssel foglalkozik. Szokásai babonái is ezzel kapcsolatosak.

Babonák: / A családi élettel kapcsolatos babonák9/

1. Férjhez menő leány számolja meg a szürke levakat. Amikor 99-et megszámlált, figyelje meg melyik legénnyel fog kezét először. Amelyikkel először kezét fog, az lesz a vőlegénye. -Ma már ez nem szokásos.

2. November 30-án András napján gombócot főznek a leányos házaknál. Minden gombócba cédulát tettek, amelyekre férfi neveket irtak. A gombócfőzés idején az eladó leány a legelőször följött gombócba harap, a cédulát kiveszi. Amilyen férfi név van ráírva, olyan nevű férje lesz. / Régina már nem fordul elő./

3. András napját bőjtöldre meg, fejed alá férfi nadrágot tány, megálmóded ki lesz a férjed. -

4. Karácsony éjszakáján az eladó leánynak vagy a házasedó legénynek meg kell rugnia a disznó-ól ajtaját és kiáltani: X Y. nevére kelj fel. -Amennyiben a mátka nevére a hizó feláll, úgy a házasság megtörténik, ellenkező esetben nem. /Régi, ma már nem fordul elő./

5. Csunya a embert terhes asszenynak nem szabad megnézni, mert esuny a gyereke lesz. -Néha elhangzik ilyen figyelmeztetés.

6. Ha az állapotos asszony olyan ételt kíván meg, amit megadni neki nem tudnak, azt az ételt a gyermeke nem fogja szeretni.

7. Ha az ujszülött nem tud aludni, akkor szenes vízzel megmosdatják, azután a vizet a bölesó alá öntik.

Az állattartással kapcsolatos babonák:

1. Tyuk ültetéske az ültető háziasszony meztelen altesttel leül a földre, hogy a tyuk is jól üljön, ne hagyja el a fészket. Ha valaki a szobába lép, azt is leülteti. Ma már csak itt ott fordul elő.

2. Luca napján, dec. 13-án nem szabad varrni, mert bevarrják a tyukok tejját és nem fognak tejni.

3. Vizkeresztke /január 6/ megszentelt vízzel telt üveget kell az ól ereze alá tenni, akkor a disznó meggyógyul.

4. Más háztól disznóölés alkalmával el kell lopni a piszkafát, azzal Luca napján /dec. 13/ a tyukokat meg kell turkálni, így jobban tejnek,

5-. Liba ültetéske férfi sapkájából kell az állat alá rakni a tejját, hogy több legyen a gunár. A gunár jobb azért mert az nagyobbra nő, mint a tejjós lud. Amikor a fészekbe rakják a tejját, kelet felé kell nézni, hogy a tejjások keljenek ki.

Egyéb babonák.

1. Öregasszennyal találkozni nem jó, ha valamilyen hivatalos ügyben járnak, mert nem lesz szerencse.

2. A pappal való találkozás is szerencsétlenséget jelent.

3. Kenyér sütéske a kenyérre a kemence elejére és a pörnyére keresztet kell rajzolni, hogy jó legyen a kenyér.

4. A bölesó szalmazsákja alá buzakeszerut kell tenni ha a gyerek meg van rentva. Így megfog gyógyulni.

Hagyományok:

1. A lakodalem: Megkéréssel, /leánykéréssel/ kezdődik. A legény nem megy el hanem kullogókat küld. A leány szülei már tudnak arról, hogy kullogók mennek. A kullogók beszélgetni mennek és kitapogatják, hogy odaadják e a leányt. Amennyiben az eredmény biztos, úgy következik a második aktus:

a megkérés: A legény, a annak szülei és a leendő násznagyok mennek el. Megkérlik a leányt. Amennyiben igent mond, jegykendő ad majd jön a:

háztüznézés: Ide a leány és a szülei mennek el. Megnézik a háttáját, nagy és aprójóság állományt, a szőlőt, az egész gazdaságot. Ezután következik:

a kézfogó: vagy eljegyzés. Bejelentik házassági szándékukat az anyakönyv

A kézfogó ,:vagy eljegyzés. Bejelentik házassági szándékukat az anyakönyvv. tónél és a Papnál. A legközelebbi rekenság jelen van. Reggelig evés, ivás mulaság ~~mulás~~ van. A legvégső mezzanát:

A L A K O D A L O M: A vendégeket az eljegyzés és a lakodalem közti időben, de főleg a lakodalem előtti héten a vőfények hívják. Rozmaringes virágos betokkal csizmában, régen a gazdagabbak lakkesizmában a katona vőfények sarkantus csizmában járták a meghívottakat. Hetenkint többször is meglátogatnak egy családot.

E s k ü v ő napján reggel a vendégsereg , a vőfények és keszerus lányok indulnak az esküvőre. Elöl a menyasszony a vőlegény első vőfényével, a vőlegény az első keszerus-lánnyal utánuk, majd a többi vőfény és keszerus-lány és legvégül a vendégsereg. Indulás előtt a menyasszonyt az első vőfény verssel bucsuztatja el a szülőktől és a családtagjaiktól. Megköszöni az apa és az anya fáradozásait a rájuk fordított sok szeretetet és elindulának.

Hushagyókedd : A Vallásos étellel kapcsolatos .A nagybőjtöt megelőző nap hushagyó kedd a farsang utolsó napja. Ezen a napon minden háznál zsirban sült perccet, fánket sütöttek. Este kecsmában vagy valamelyik nyílt helyen mulatságot ~~mm~~ rendeztek. Mulattak reggelig.

A Ketyelés. Dec. 13-án Luca napker, szokás a ketyelés. A ketyelők az udvaron ~~mm~~ felvett tuskóra vagy fadarabra ülnek le a szobában és azon ülve, ketyelva mondják el mondókáikat.

A mondóka eleje: Kitty-ketty ,kitty-ketty gelegeny a kettő
Laspny háremm
Pálinkát várom.
Kendek asszonyának annyi csirkéje, pekája legyen,
Mind az égen a csillag.?Földön a fűszáll.
Kitty-ketty kitty-ketty stb/ugymint elején/ Ma is előfordul még, főleg iskolás gyermekek csinálják és a legények.

Korbácselés: December 28-iki szokás. A katolikus naptárban, aprószentek napja. Főleg legények szektak korbácselni és főleg leányokat és asszonyokat. Fűzfavesz szóból nyele águ estert fennak. Ezzel a dugott szerszámmal korbácselnak a következő kezdetű mondókával:

Kelés nelégy?
Perzsa-vas ne légy
Jó légy, Friss légy, Egészséges légy, /Eddig ez mind jó kívánság/
Ezután: Ha berért küldnek vizért meny,
Ha vizért künnnek berért menny..... A korbácselés után a legényeket megvendégelik a megkorbácselt háznál. A felnőtteket berral, a gyermekeknek pénzt, és egyéb ajándékot adnak.

N É P R A J Z.

A község legrégebb háza , régi építkezési mód.
Adatok: Varga Imre Szólád-i lakóstél.
Arany János utca 24 sz. alatti ház, a község legrégebb épülete. Jelenleg Varga Imre lakik benne ő a tulajdonos: foglalkozása ács. 1915 óta lakik a házban. Előző tulajdonosa özv. Dombai Imréné, születet Kálmán Katalin. Ezt megelőző tulajdonos Kálmán János aki 1848-ban született, aki szintén csak hozzávetőlegesen tudja , hogy az épület az 1720-as években készült. ~~1922~~ 1922-ig zsellérház volt. /Fehérvári káptalan, Gr. Hunyady József./ Jelenlegi tulajdonosa 1922-ben fizette az utolsó megváltási díjat amely összeg 1936-ban lett volna esedékes de a földhirtokosok kényszerítésére történt 1922-ben történt a megváltási összeg /zsellérdíj /kiegyenlitve. /1920-ban az épületről adatgyűjtés már volt. Varga Imre szerint egy hadirekkanat főhadnagy , ki festő is egyben le is festette. Titoktartásra kérte az akkori tulajdonost Dombainét./

Szerkezete: Gerendás, mestergerendás , hasított padlás deszkával sárral fölta-

-8-

pastva. Vakablak volt, a helyiség északkeleti sarkában. Jelenlegi tulajdonosa 1925-ben eltüntette./besározta/ Földes. Ez az utcai szoba, első szoba 3.4-es t.

II. Konyha. Füstös konyha volt régen. Ez azt jelenti, hogy itt tüzet raktak de kéményt nem használtak. Ablak sem volt, Füst ott ment ki ahol tudott./ajtó A szabad tűzhely sárból tapasztott. Ezt is a jelenlegi tulajdonos bontotta el 1932-33-ban .3.3-as terület ez.

III. Ezenkívül volt egy 150.300-as nyílás,/mellékhelyiségül szolgált./

Az épület ereszes .Kaledás vertfal. Vastag, megkövesedett mészréteg tartja az épületet. Zsuppes volt, Zsuppes most is. Egyszer égett le. A falazat, menynezet eredeti. Első szobában a mestergerenda kicserélve. Kicseréléskor Varga Imre 1700-as jelzésre emlékszik.

Hiteles és sokat mondó emlék egy tölgyfa deszka melyet a ház körül találtak a ház északi részén lévő part omlásakor 1870-es években.

1925-ös évben part faragás közben 220-as csontvázat találtak. Teljesen ép és nagy fogakkal.

Első települések helyei:

I. Jelenlegi Arany János utca. II. települési rész:/Békaváros/ III, települési rész: Jelenlegi Pétófi Sándor u. /templomok mögött/

Varga Imrétől tudjuk még a következőket: A katolikus templom építéséhez segítséget kértek a szőládi katolikusok. Szekerek a /a most is élő Szekerek elődei./deputáció tagjai, a balatenszemesi földes urnál. A következő párbeszéd foly közöttük:::Mekkora templomot akartok? ??? Kevesek vagyunk, Kicsik vagyunk, Kinnm esi helyen elférünk./Anyagot a balatenszemesi elpusztított templom anyaga adta.

Szólád 1955. jan 15.

Összeállították;
Leitner István, Kovács György
nevelők.